

Sok érdekes idézetet hord össze jórészt német írókból. Mégis szinte franciás könnyedséggel határozza meg a földrajz szerepét. Felhasználjuk — úgymond — a természeti és társadalmi tudományok eredményeit s ezekből új épületet emelünk. Mert bár a tünemények más tudományok tárgyai, viszonyuk, kölcsönhatásuk csak a földrajzé. Michelet mondja, hogy Franciaország egy személy. Nos hát az ily egyéniségek összefoglaló ismeretét csak a földrajz nyújtja. Mint ilyen, független tudomány, általános eszmék felé tör, nem apriorisztikus, hanem megfigyelés, szemlélés útján Nevelői és erkölcsi értéke is nagy.

Németh József.

Utazások könyvtára. Szerkeszti *Halász Gyula*. Budapest, 1911. Négy füzet. Egy-egy füzet ára 1 korona.

Nagy lelkesedéssel, ügyesen megindított vállalat, amelynek igazán nagy haszna és jelentősége lett volna, ha sikerült volna. A megjelent füzetek, amint az alábbiakból látható, helyesen megválasztott, jó dolgok voltak, de azért a vállalat még sem sikerült. A füzetek megjelenése megszűnt, a vállalat abba maradt. Igazán nagy kár. Földrajzi irodalmunk olyan szegény, művelt középosztályunk földrajzi tudása annyira csekély, hogy a legnagyobb örömmel üdvözöltük a vállalatot, de sajnos, igen rövid életű lett. A megjelent négy füzet is nyereség irodalmunkra s talán majd egy újabb kísérlet több szerencsével fog járni.

Megjelentek:

1. *Mészáros Gyula dr.*: *A Boszporusz partjain*. Budapest, 1911. 8°, 82 old.

Szinte költői szép leírása Konstantinápolyknak s a város életének. Mészáros igen alapos ismerője a török viszonyoknak, nem csoda, ha minden sorából kitetszik a teljes megbízhatóság és alaposág. És ehhez igazi írói talentum csillogó tolla párosul. A füzetke valósággal érdekes olvasmány, s aki elolvasta, igen jó képet szerzett Konstantinápolyról.

2. *Prinz Gyula dr.*: *Ázsia szívében*. Budapest, 1911. 8°, 78 old., 14 képpel.

A szerző bátor utazásainak néhány részletét mondja itt el elevenen, érdekesen s ügyesen van megválasztva a néhány részlet, hogy az olvasónak jó képe legyen a Tien-san hegyvidékéről s az ott lakó nomádság és letelepült népek életéről, az oroszok közigazgatásáról stb. A szerző első sorban geológus, azért a néprajzi viszonyok esetelésében nem is várhatjuk tőle azt a készséget, amit a szerkezeti és geológiai dolgokban észlelhetünk írásaiban. Néhány apróbb hiba is csúszik be ezekbe, de ez egészen mellékes. Utazásainak érdekessége, leírásainak elevensége igen hasznos népszerű olvasmánytá avatják ezt a kis, csinos rajzokkal illusztrált füzetet.

3. *Báró Nopcsa Ferenc dr.*: *A legsötétebb Európa*. (Vándorlások Albániában.) Észak-Albánia térképével. Budapest, 1911. 8°, 62 oldal, egy térképpel.

A Földr. Közl. olvasói előtt ismeretes tanulmányok eredményeinek rövid összefoglalása ez a kis füzet.¹⁾ Az albánok, vagy szkípetárok roppant érdekes, szinte prehisztorikus életmódját élénken ecseteli Nopcsa és megérteti velünk azt a sok nehézséget, amivel a török kormánynak itt küzdenie kell, hogy békét és nyugalmat teremtsen ebben az országrészben. Nekünk, akiknek annyi érdekünk fűződik a Balkánhoz, igazán kötelességünk ismerni ezt a csodás kis országot, amit méltán nevez a szerző „legsötétebb Európának.”

¹⁾ Földr. Közl. 1907. XXXV. k. 191. és 243. oldal: „A katolikus Észak-Albánia.”

4. **Kúnos Ignác dr.**: *Török földön*. A kis-ázsiai és bagdadi vasút történetével. Budapest, 1911. 8°, 68 oldal, 8 képmelléklettel és 2 térképpel. Függelékül: **Halász Gyula**: *Szárazföldi utak Indiába*. 10 oldal.

Milyen tudatlanok, milyen indolensek, milyen szűklátókörűek, szatócs-gondolkozásúak vagyunk mi magyarok! Hogy vetélkedik angol, francia, német, orosz és olasz a keleti piacokért! Mennyi áldozattal, munkával, ügyességgel és tudással csinálják ezek a nagy nemzetek az ő nagy politikájukat! Elvitték az orrunk elől a közelebbi keletet! Miért nevezi a török a vasutat franciául „simindifer“-nek, miért nem nevezi „vasút“-nak, ha már idegen szó kellett neki? Miért építik *német* mérnökök a kis-ázsiai vasutat, miért nem magyarok! Miért hordják el Kis-Ázsia archeológiai kincseit a British Museum, meg a többi, miért nem a magyar Nemzeti Múzeum? És még hány miért! Temérdek mulasztásunk, maradáságunk, élehetlenségünk legszembben tűnik ki akkor, ha elolvassuk Kúnos érdekes kis könyvét. Élesen megvilágított képét kapjuk az európaias civilizáció előrenyomulásának a török földön és szomorúan tesszük le a könyvet: nekünk ebben semmi, de semmi részünk sincs. . .

Cholnoky.

Levélszekrény.

Kérdés.

A nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr Görögországba küldött ki a mult iskolai tanévben s alkalmam nyílt Hellász iskoláiban a földrajz-tanítást is tanulmányozni. Hogy mit tanítanak rólunk, azt szó szerint leírtam „Az athéni középiskolák c. művem 12. és 13. lapjain. Már most tanácsot, illetőleg felvilágosítást kérek, miképpen lehetne helyesbiteni ezeket a helytelen adatokat és németes hangzású városneveinket, tekintettel a fennálló nemzetközi földrajzi egyezményekre? Térképeiken is így vannak a helynevek: *Νοϊσθηλας, Ηγεσσαβουρην, Κρονσταττ* stb. Szíves tanácsot kérek, mit lehetne tennünk ez irányban, hogy nemcsak Görögországban, hanem ha másutt is így áll a dolog, az egész vonalon magyar városainkat magyarul írják?

Erdős Tivadar.

Felelet.

Városneveink németes írásmódja a nagy német világpolitika és a politikai célokra felhasznált német tudomány diadala. Ugyanilyen eredetűek a rólunk szóló téves adatok is. Az utóbbinak megszüntetése vegett Társaságunk már többször kérte a minisztert, hogy nyomtassunk egy jó magyar, kis kézi geografiát, amelyet több nyelvre lefordítva, szétosztanánk azokban az államokban, amelyekben érdekünk, hogy hazánkról helyes adatok közöltessenek a tankönyvekben. Fölterjesztéseink abszolote nem jártak eredménnyel.

A városnevek írására nézve a Földrajzi Társaság, de meg mi magunk is, akik a külfölddel sűrű érintkezésben állunk, minden erőnket megfeszítve munkálkodunk azon, hogy a külföldi térképekről kiküszöböljük városaink németes nevét. De mit tehetünk mi, ha egyszer a magyar előkelő tudományos körök és tudósok beleesnek tökéletesen ugyanebbe a hibába a külföldi országok városneveivel szem-